

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ

Катедра „Африканистика и Индо-тихоокеански изследвания“

Конспект за писмен и устен държавен изпит по португалски език спец. Африканистика, ОКС „Бакалавър“, редовна форма (2025г./2026г.)

Държавният изпит по португалски език за придобиване на образователно-квалификационната степен „бакалавър“ в специалност „Африканистика“ цели да удостовери, че студентите са покрили през четирите години на своето следване **ниво В1** на португалски език съгласно Общата европейска референтна езикова рамка или **Ниво В2** за тези, които са записали специализиращ *Модул Лузофонска Африка* (МЛА).

Държавният изпит се състои от **писмена** и **устна** част със следните компоненти:

КОМПОНЕНТ	ВРЕМЕТРАЕНЕ	ТОЧКИ
Писмен изпит : Диктовка Слушане с разбиране, правопис, пунктуация на текст с обем от 1000 до 1250 знака	20 минути	15 / 100
Писмен изпит: Граматичен и лексикален тест Кратки текстове и изречения за попълване на лексикални форми, глаголни форми, именни и местоименни форми, наречия, предлози, съюзи и съгласуване.	40 минути	25 / 100
Писмен изпит : Четене с разбиране Отговор на въпроси върху информативен текст	15 минути	15 / 100
Писмен изпит : Превод Текст в обем от 500 до 600 знака за превод от португалски на български език	45 минути	20 / 100
Устен изпит: Разговор с насочващи въпроси (диалогична реч)	3 минути (без предварителна подготовка)	10 / 100
Устен изпит: Кратко представяне на проблематика и изразяване на лично мнение (монологична реч)	7 минути (с предварителна подготовка от 10 мин.)	15 / 100

Общ брой точки 100/100

Писмен държавен изпит

А. Общо представяне

Цели

Писменият държавен изпит има за цел да установи доколко студентите умеят да възприемат и интерпретират при слушане и четене ограничени по обем публицистични текстове (приказки, актуални новини, съобщения, интервюта), както и откъси от несложни есеистични или литературни текстове на португалски език, тематично насочени към културния, обществен или политически живот в португалоезичните африкански държави. Наред с това, писменият изпит цели да провери доколко студентите са усвоили основните граматически и лексикални структури в португалския език. За студентите от *Модул Лузофонска Африка* се предвижда и превод на кратък текст от португалски на български език.

Формат

Писменият изпит съдържа следните компоненти:

- 1) Диктовка
- 2) Граматичен и лексикален тест
- 3) Четене с разбиране
- 4) Превод (За МЛА)

Провеждане

Писменият изпит трае **два (2) ч.**, като всеки елемент има горепосочената продължителност, съобразена с видовете дейности на отделните компоненти. При провеждане на писмената част от изпита студентите нямат възможност да ползват лексикографски източници на хартия или на електронни носители.

Оценяване на писмения изпит

Писменият изпит носи **75 точки** за студентите с МЛА, като компонентите му имат различна тежест, съответно **15, 25, 15 и 20 точки**. Максималният брой точки от писмената и устната част на изпита за студентите с МЛА е **100 точки**.

Писменият изпит носи **55 точки** за студентите без МЛА, като компонентите му имат различна тежест, съответно **15, 25 и 15 точки**. Максималният брой точки от писмената и устната част на изпита за студентите без МЛА е **80 точки**.

Б. Съдържание, изисквания и оценяване по компоненти

I. Диктовка

Общо представяне и цели

Диктовката е комплексно занятие, което показва способностите за възприемане чрез слушане на устно изказан неспециализиран текст в обем от 1000 до 1250 знака, който се изчита три пъти, от които вторият е в ритъм на диктуване. Студентите показват уменията си за перцепция на сегментите, акцента и интонацията в последователна реч на португалски език, произнесен в лузоафриканската норма на езика, а също така уменията си да изпишат правилно думите и да поставят необходимите ударения, като спазят пунктуационните характеристики на диктувания текст.

Оценяване на задачата „Диктовка“

Диктовката се оценява върху **15 точки**.

II. Граматичен и лексикален тест

Общо представяне

Тестът по граматика и лексика цели да провери доколко студентите са усвоили граматическите и лексикалните структури на португалския език, съответстващи на ниво B1, а именно:

1. Употреба и особености на членната дума.
2. Съществителни имена: образуване на женски род и множествено число, съгласуване в именната синтаagma.
3. Качествени прилагателни: образуване на женски род и множествено число; степени за сравнение.
4. Лични, показателни, притежателни, неопределителни, относителни и въпросителни местоимения.
5. Числителни: бройни и редни.
6. Семантика и употреба на копулативните глаголи: ser и estar.
7. Глаголни времена от индикативно наклонение: прости и сложни.
8. Някои глаголни времена от подчинително наклонение (конюнктив): прости и сложни.
9. Глаголни времена за изразяване на учтивост и условност.
10. Повелителни глаголни форми и изрази.
11. Именни глаголни форми: инфинитив, личен инфинитив, деепричастие и причастие.
12. Видове наречия и тяхната употреба.
13. Основни предлози и тяхната употреба.
14. Основни съюзи и тяхната употреба.
15. Прости и сложни изречения. Употреба на предлозите и съюзите.
16. Пряка и непряка реч. Пряк и непряк въпрос. Съгласуване на времената.

Оценяване на задачата „Граматичен и лексикален тест“

Граматичният и лексикален тест се оценява върху **25 точки**.

III. Четене с разбиране

Общо представяне

Компонентът, който тества езиковата компетентност *четене с разбиране*, проверява доколко студентите умеят да:

- 1) **разбират основната информация от несложни автентични/адаптирани публицистични, есеистични или художествени текстове на стандартен език:**
 - разграничават вида на текста и неговия източник;
 - определят основната тема и идея;
 - проследяват развитието на основната съдържателна линия и разграничават отделните етапи в нея.

- 2) **разбират текста с подробности, необходими за цялостното осмисляне на съдържанието, като отбелязват засегнатите в текста въпроси и проблеми, както и изразените становища:**
 - откриват причинно-следствените връзки в текста;
 - групират сведения, мнения, коментари за събития, явления, личности в текста;
 - сравняват изложените гледни точки, включително тази на автора на текста;
 - идентифицират основните заключения на ясно структуриран аргументативен текст.

- 3) **намират конкретна информация в текста с определена цел:**
 - извличат интересуваща ги информация;
 - подбират необходимата конкретна информация в зависимост от поставената задачата;
 - откриват и свързват еднородни елементи;
 - цитират, резюмират, преформулират.

Информативният текст за четене с разбиране е в обем 900 - 1000 знака, като засяга теми от културния, обществен или политическия живот на португалоезичните африкански държави. Студентите трябва да покажат, че умеят да извличат както основната, така и детайлната информация, необходима за цялостното осмисляне на съдържанието, от несложни автентични/адаптирани текстове от оригинални източници. Този компонент цели да установи доколко студентите имат правилно възприемане на текстовите елементи, носещи същественото информационно съдържание. Проверява се езиковата компетенция четене и разбиране с информативна цел.

Тази задача изисква отговор на десет въпроса към избрания текст, които може да бъдат формулирани като:

- въпроси със затворен отговор (*perguntas de escolha múltipla*);
- въпроси с отбелязване на *вярно/невярно* твърдение;
- отворен въпрос с обосновка на отговора и позоваване на откъс в текста.

Оценяване на задачата „Четене с разбиране“

Текстът за четене с разбиране се оценява върху **15 точки**.

IV. Превод

Компонентът *Превод* се включва само в държавния изпит на студентите, записали *Модул Лузофонска Африка* (МЛА). Представява превод на откъс от художествен текст или от статия на обществено-политическа тематика (500-600 знака). Този компонент се оценява върху **20 точки**.

Устен държавен изпит

А. Общо представяне

Устният изпит се провежда в един и същи ден с писмения.

До устния изпит се допускат студенти, които са изкарали минимум 35 точки на писмения изпит.

Проверява се езикова компетентност *говорене*, като се цели да се установи доколко студентите умеят да:

1) участват без предварителна подготовка в разговори, свързани пряко с личностното или професионалното им развитие:

- водят разговори с един или повече събеседници в пряк контакт;
- задават въпроси и отговарят логично, адекватно на ситуацията;
- разказват, описват, обясняват;
- изразяват чувства, мнения, желания, намерения.

2) описват и коментират актуални събития след предварителна подготовка:

- правят кратко свързано изказване;
- предават със свои думи факти и събития;
- резюмират устно;
- изразяват се просто и смислено по изучаваните в специалността им тематични области и по теми от своя кръг от интереси;
- излагат и коментират проблеми, свързани с посочените теми;
- изразяват вероятни действия, условие, предположение, хипотеза;
- разбират и коментират основни словесни действия: изразяване на доказателство, проекти за действие, заключение, отношение и чувства;
- дават своята оценка върху коментираните събития и проблематики.

Б. Общи указания по компоненти

Устният изпит съдържа **2 части**, които се провеждат една след друга. Общата продължителност е **10 минути**.

Първа част: *Разговор с насочващи от журито въпроси* (диалогична реч)

Студентите трябва да могат да отговорят на въпроси, зададени от журито, по теми от личен характер или такива, свързани непосредствено с тяхната академична и/или езикова подготовка, с техните професионални интереси и цели, проекти и очаквания за професионална реализация.

Очаква се студентите да покажат умения:

- да говорят за своето минало, настояще, бъдеще;

- да обменят информация, да обясняват и да се обосновават по теми като: a família, as profissões, a casa, refeições e alimentação (comidas e bebidas), as festas e o dia do aniversário, a rotina e os hábitos de higiene, as compras e o vestuário; as viagens e as férias; a saúde, os tempos livres e desporto.

Продължителността на разговора е **3 минути** (без предварителна подготовка), като тази част носи **10 точки**.

Втора част: *Кратко излагане на дадена проблематика и изразяване на лична гледна точка* (монологична реч)

Студентите трябва да могат устно да преформулират дадена проблематика и ясно да излагат своята гледна точка по нея въз основа на кратък текст, с който са се запознали предварително. Текстът съдържа информация по някое от следните тематични направления:

- ✓ португалският език в Африка: история, езикови политики, разнообразие и сходства;
- ✓ лузофонски африкански държави: култури, традиции, религии, езици, литература, обществен и политически живот, гастрономия, екология.

Основните умения, които се очаква студентите да покажат, са:

- да идентифицират източника и темата на текста;
- да резюмират устно изложената в текста проблематика;
- да излагат своето гледище и да дискутират по темата с изпитващите.

Продължителността на втората част от устния изпит е **7 минути** (с предварителна подготовка от 10 минути). Тази част носи **15 точки**.

В. Брой точки и критерии за оценяване на устния изпит

Общият брой точки за устния изпит е **25 точки** (10т. за диалогична реч + 15т. за монологична реч), като се спазват следните критерии за оценяване на изпитвания:

Първа част: *Разговор с насочващи въпроси – диалогична реч (10 точки)*

Може да говори за себе си с известна увереност, да обменя информация, да изразява причинно-следствена връзка и да прави пояснения, свързани непосредствено с личните или с професионални му/и интереси, проекти и дейности.	0	0,5	1	1,5	2
Може да проведе без предварителна подготовка разговор по позната тема с известна увереност.	0	0,5	1	1,5	2
Лексика (богатство на речниковия запас и владее на лексикалните структури) Притежава достатъчно лексикален запас, за да може да се изразява по познати теми и, при необходимост, да използва перифрастични конструкции. Сериозни грешки все още може да се допускат при опит за формулиране на по-сложна мисъл.	0	0,5	1	1,5	2

Морфосинтаксис Владее добре структурата на простото изречение и на често използвани в езика сложни изречения. Борави като цяло с коректни морфосинтактични структури въпреки някои отчетливи влияния на майчиния или друг чужд език.	0	0,5	1	1,5	2
Владеене на фонологичната система Може да се изразява без помощ, въпреки че среща някои проблеми при артикулиране и въпреки някои инциденти паузи. Произношението е ясно, отчетливо и разбираемо независимо от някои еднократни грешки.	0	0,5	1	1,5	2

Втора част: *Кратко излагане на дадена проблематика и изразяване на лична гледна точка – монологична реч (15 точки)*

Може да представи просто и ясно темата, която е засегната в текста.	0	0,5	1	1,5		
Има допълнителни познания по темата и може да надгради с тях засегнатата проблематика.	0	0,5	1	1,5		
Може да изложи достатъчно точно и ясно основните етапи на своето лично разсъждение.	0	0,5	1	1,5		
Може да обединява серия от елементи в свързана реч, така че сравнително лесно да бъде проследена мисълта му в по-голямата част от времето.	0	0,5	1	1,5		
Лексика (богатство на речниковия запас и владеене на лексикалните структури) Притежава достатъчно лексикален запас, за да може да се изразява по познати теми и, при необходимост, да използва перифрастични конструкции. Сериозни грешки все още може да се допускат при опит за формулиране на по-сложна мисъл.	0	0,5	1	1,5	2,5	3
Морфосинтаксис Владее добре структурата на простото изречение и на често използвани в езика сложни изречения. Борави като цяло с коректни морфосинтактични структури въпреки някои отчетливи влияния на майчиния или друг чужд език.	0	0,5	1	1,5	2,5	3
Владеене на фонологичната система Може да се изразява без помощ, въпреки че среща някои проблеми при артикулиране и въпреки някои инциденти паузи. Произношението е ясно, отчетливо и разбираемо независимо от някои еднократни грешки.	0	0,5	1	1,5	2,5	3

Скала за приравняване на точките към оценка от шестобалната система:

БРОЙ ТОЧКИ	ОЦЕНКА
0-47 точки	2.00
48-58 точки	3.00
59-71 точки	4.00
72-84 точки	5.00
85-100 точки	6.00

Библиография

Основна:

- TAVARES, Ana. *Português XXI. Livro do Aluno. Nível B1 (com CD)*. Lisboa, Lidel, 2014.
- TAVARES, Ana. *Português XXI. Caderno de Exercícios. Nível B1*. Lisboa, Lidel, 2014.
- CAMARA, J. M. Jr. *Estrutura da Língua Portuguesa*. Petrópolis, 1999.
- CUESTA, P.V., da LUZ M.A.M. *Gramática da Língua Portuguesa*. Lisboa, Edições 70, 1989.
- CUNHA, C., CINTRA, L. *Nova Gramática do Português Contemporâneo*. Lisboa, Edições João Sá da Costa, 1984.
- MATEUS, M.H.M. et al. *Gramática da Língua Portuguesa*. Lisboa, Caminho, 2003.
- mendes silva. *Português Língua Viva*. Lisboa, Teorema, 1989.
- VILELA, M. *Gramática da Língua Portuguesa: Gramática da Palavra, Gramática da Frase, Gramática do Texto/Discurso*. Coimbra, Almedina, 1999.

Електронни източници:

- Centro Virtual Camões: <http://www.instituto-camoes.pt/activity/centro-virtual/atividades-didaticas>
- Centro Virtual Camões: <http://cvc.instituto-camoes.pt/area-aprender>
- Infopédia – Dicionários da Porto Editora: <https://www.infopedia.pt/>
- ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa [PT]: <https://ciberduvidas.iscte-iul.pt/> (15.01.2018)
- Dicionários Priberam da Língua Portuguesa: <https://www.infopedia.pt/>
- CPLP - Comunidade dos Países de Língua Portuguesa, <https://cultura.cplp.org/>
- Visit Mozambique, Instituto Nacional de Turismo, <https://www.visitmozambique.gov.mz/>
- Portal da Língua Portuguesa, Instituto de Linguística Teórica e Computacional: <http://www.portaldalinguaportuguesa.org/>
- Portal Oficial do Governo de Angola, <http://governo.gov.ao>
- Turismo de Cabo Verde, <https://www.visit-caboverde.com/>